

Oponentský posudek na diplomovou práci bc. Ivy Kutnohorské: “Užitečný a škodlivý hmyz (pracovní listy pro studenty nižších gymnázií“).

Předložená práce si klade za cíl analyzovat výuku biologie na druhém stupni základních škol a na nižších gymnáziích na modelu skupiny hmyzu. Zaměřuje se na způsob a formu výuky, její náplň, srovnává pedagogy používané učebnice a navrhuje velmi užitečný prostředek – pracovní listy. V této kapitole si ovšem velice cením i vyzdvižení praktické výuky, včetně terénní, jako mimořádného a unikátního prostředku pro načerpání a zapamatování si znalostí nejen systematických, ale zejména ekologických a biologických.

Struktura práce je velmi dobrá, přehledná a celý elaborát působí čtivě. Formálně nelze vytýkat nepřesnosti, práce je psána prakticky bez překlepů. Vysoce atraktivně jsou zařazovány barevné tabule, příklady pracovních listů a jejich zdroje. Velmi zodpovědné je i zařazení zdrojů informací pro práci, zejména obrázků.

Jako mimořádně velký klad vidím i účast studentů na tvorbě těchto pracovních listů. Celkově působí práce kompaktně a vyznačuje z ní, že studentka má odpovídající znalosti jak pedagogické a didaktické, ale i odborné.

Při četbě, a zdůrazňuji, velmi atraktivní četbě, jsem ovšem také shledal několik faktů, které zde budu prezentovat.

Nejdříve obecně, protože jsem sám autorem několika učebnic (viz diplomová práce):

- Zohlednil bych druhý stupeň základních škol i v názvu.
- **Absence fotografií** v některých učebnicích často vyplývá i z možnosti nakladatelství. Zde mohu srovnat naši učebnici napsanou s dr. Malenínským (Nakladatelství České geografické společnosti) a tituly vydávané nesrovnatelně flexibilnějším a zejména bohatším nakladatelstvím Fraus;
- Učebnice napsaná kol. Kvasničkovou, tzv. ekologická, nepatří ke špičkám v oboru, řeknu-li to hodně diplomaticky, o čemž svědčí nejen poněkud vzrušená a neadekvátní reakce autorů na kritiku, ale i v ní uvedená fakta (hojný brouk **CVRČEK**, apod.). Zde právě máme příklad pokřiveného, zkresleného a extrémně „ekologického“ přístupu ve výuce (bez hlubší znalosti systematiky), ovšem ve srovnání s přístupem pouze systematickým (bez hlubší znalosti ekologie a biologie). Autorka diplomové práce to správně pojímá jako nutnou syntézu obojího, což považuji za její velký klad. Tedy, jakýkoliv extrém – systematika jako „biflárna“ či ekologie bez znalostí systematiky – vede k velkým škodám na vlastním objektu, žácích, a následně obyvatelstvu.
- Vystříhal bych se rovněž termínu „exkurze“. Je běžně, a spíše slangově používán pro terénní výuku, ale hodnotící předpisy MŠMT jako „exkurzi“

označují proces, při kterém pedagog svěří výklad zaměstnanci firmy (pekárna, pivovar, cukrovar) a zajišťuje jen dozor, což není případ zoologie ani botaniky a dalších „terénních“ věd. Dle toho jsou také bodově a následně ekonomicky tyto formy hodnoceny.

Ted' několik nejasností:

- Co se myslí výrazem... *ochraňování hmyzu vzhledem k ropuchám, žížalám...*(str.11).
- **Jen poznámka:** bez chemie to skutečně ještě většinou pořád nejde, tedy hlavní důraz bych kladl ve výuce na **rozumnou a vědecky podloženou** aplikaci průmyslových hnojiv, insekticidů, pesticidů, Jinak se dostaneme na argumenty, často nesmyslné, nejrozumnějších environmentálních hnutí (str.11).
- Co je „bezobratlý členovec“ (str.11)? Existují tedy i mezi obratlovci členovci? Asi překlep (jeden z mála).

Mluvnicky:

- Jen tvarosloví – **žáci se rozvíjejí** (pl.), nikoliv **rozvíjí** (sg.) (str.12) (*dost častý nešvar* řeči).

Odborné připomínky:

- Odstraňování přísátého (zabodnutého) **klíštěte** – nutno zdůraznit, že **klíště** není hmyz, kterého se práce týká!!!
- U sarančat nestridulují jen samci! (Zvláštnost cikád, nikoliv „rovnokřídlých“).
- Červotoč nežere na rostlinách, ale je technický škůdce dřeva, tedy napadá již pokácené či většinou již zpracované dřevo (řezivo, nábytek).
- **Pro mne nejzávažnější chyba:** roháč nemá křídla na zadečku, ale na hrudi a hrud' nenese jen první pár končetin, ale všechny tři páry!!!

Tyto připomínky však nesnižují předsevzatou úroveň předložené práce. Studentka splnila zadané cíle a přispěla tak svým podílem k dalšímu rozvoji všestranné výuky entomologie, resp. zoologie na druhém stupni základních škol a nižších gymnázií a tím i obohacení znalostí národa.

Závěr:

Doporučuji předloženou diplomovou práci k obhajobě jako kvalitní elaborát.

Prof. RNDr. Jaroslav Smrž, CSc.
oponent

-

